

Opvoedingstaken verdelen in de Nederlandse maatschappij

*Een onderzoek naar de verschillen in opvoedingstaakverdeling tussen
autochtonen en niet-Westerse allochtonen in Nederland*

Bachelorscriptie Sociologie

Faculteit Sociale Wetenschappen, Universiteit Utrecht

Auteurs:

Cornelia A.A. Roetman (3856771)

Anousjka Röben (3854655)

Onder begeleiding van:

Leonie van Breeschoten MSc

Tweede beoordelaar:

Prof. Dr. Marcel van Assen

Universiteit Utrecht

Abstract

Deze studie onderzoekt in hoeverre er een verschil is tussen niet-Westerse allochtonen en autochtonen in de opvoedingstaakverdeling en hoe dit eventuele verschil kan worden verklaard. Om dit verschil te verklaren wordt er gekeken naar de invloed van religie en opleidingsniveau. Er wordt gebruik gemaakt van de Nederlandse Levensloop Studie om de vraag te beantwoorden en de hypothesen te toetsen. Uit dit onderzoek is gebleken dat er een verschil is tussen niet-Westerse allochtonen en autochtonen in opvoedingstaakverdeling, echter dit is een schijnverband, het verschil wordt verklaard door opleidingsniveau. Religiositeit heeft geen effect op opvoedingstaakverdeling. Naarmate een individu hoger opgeleid is hanteert hij een gelijkere opvoedingstaakverdeling dan een lager opgeleid individu. Niet-Westerse allochtonen zijn gemiddeld lager opgeleid dan autochtonen wat hun minder egalitaire opvoedingstaakverdeling verklaard. Deze studie levert een wetenschappelijke bijdrage omdat onderzoek naar opvoedingstaakverdeling is onderbelicht, terwijl dit van maatschappelijk belang is omdat de positie van vrouwen in familiesystemen economische gevolgen heeft.

Inhoudsopgave

Introductie	4
Theorie	6
Methode	10
Resultaten.....	16
Conclusie.....	19
Literatuur.....	23

Introductie

De invloed van de positie van vrouwen in familiesystemen op de maatschappij wordt onderbelicht, terwijl er economische gevolgen zijn voor genderongelijkheid (Dilli, 2015). Wanneer een vrouw ondergeschikt is aan de man, ook wel een scheef familiesysteem genoemd, heeft dit een negatieve invloed op de economie (Dilli, 2015; World bank, 2011). Een scheve taakverdeling tussen de ouders is van invloed op de belevingswereld van kinderen. Zo leidt een minder scheve verdeling tot een minder traditionele instelling. Familiesystemen hebben invloed op de politieke ideologie en democratische ontwikkeling van de maatschappij. Verschillen in economische groei kunnen worden verklaard aan de hand van de democratische instelling van een land dat terug te zien is in familiesystemen (Dilli, 2015). De belevingswereld van kinderen wordt beïnvloed door de taakverdeling van de ouders. De verwachting is dat dit ook geldt voor de verdeling van de opvoedingstaken. Daarom is het van belang dat opvoedingstaakverdeling wordt onderzocht.

In de Nederlandse maatschappij besteden moeders gemiddeld 2,3 uur per week meer aan zorg voor de kinderen dan vaders. Dat is het dubbele aantal uur aan zorg voor kinderen (Merens & van den Brakel, 2014). Bovendien is geconstateerd dat wanneer de moeder in de opvoeding alle huishoudelijke taken op zich neemt, deze scheve verdeling geaccepteerd en overgenomen zal worden door de kinderen (Dilli, 2015). Uit onderzoek blijkt dat de houding tegenover genderrollen die wordt overgedragen tijdens opvoeding verschilt tussen autochtonen en allochtonen (Blee & Tickkamy, 1995). Dit werpt de vraag op of dit verschil zich ook uit in de opvoedingstaakverdeling tussen niet-Westerse allochtonen en autochtonen.

Onderzoek naar opvoedingstaakverdeling is binnen de sociologie nog sterk onderbelicht. Wel richt onderzoek zich op de huishoudelijke taakverdeling. Zo blijkt dat er een verschil is in de verdeling van huishoudelijke taken tussen niet-Westerse allochtone en autochtone gezinnen. Niet-Westerse allochtone mannen nemen de taken buitenshuis (betaalde arbeid, klussen et cetera) op zich en niet-Westerse allochtone vrouwen de taken binnenshuis (huishouden en opvoeding van de kinderen). Deze verdeling is eveneens terug te vinden bij autochtonen, hetzij minder sterk (De Graaf, Kalmijn, Kraaykamp, & Monden, 2011). De traditionele waarden over de rolverdeling tussen mannen en vrouwen die niet-Westerse allochtonen hanteren kunnen dit verschil verklaren (De Graaf et al., 2011; Elderling, 2006; Pels & Vollebergh, 2006). De traditionele opvoedingstaakverdeling zal in het verlengde liggen van een traditionele huishoudelijke taakverdeling en het traditionele familiemodel, waarbinnen de vrouw de huishoudelijke taken op zich neemt en de man zich focust op materieel succes. Dit toetsende onderzoek richt zich op de vraag in hoeverre de opvoedingstaakverdeling in Nederland verschilt tussen autochtonen en niet-Westerse allochtonen. Onder opvoedingstaakverdeling wordt de taakverdeling van de opvoeding

verstaan, van het aankleden van de kinderen tot het wegbrengen naar de crèche. De onderzoeksvraag luidt als volgt:

‘In hoeverre is er een verschil tussen niet-Westerse allochtonen en autochtonen in de verdeling van opvoedingstaken en hoe kan dit worden verklaard?’

Om deze vraag te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van de eerste wave van de Nederlandse Levensloop Studie (NELLS). In deze data worden niet-Westerse allochtone en autochtone respondenten ondervraagd aan de hand van vragen over hun sociale culturele posities. Van de niet-Westerse allochtonen zullen de Turkse en Marokkaanse groeperingen centraal staan, omdat dit relatief grote groepen zijn die pas enkele decennia geleden naar Nederland zijn gekomen. De verwachting is dat er een verschil zal zijn tussen de niet-Westerse allochtone en de autochtone bevolking (CBS, 2009).

Bij het zoeken naar een verklaring voor eventuele verschillen in de opvoedingstaakverdeling tussen niet-Westerse allochtonen en autochtonen, worden religiositeit en opleidingsniveau meegenomen in het onderzoek. In de Nederlandse maatschappij is het effect van religie steeds kleiner geworden (CBS, 2009). De invloed van religie is echter niet weg te denken uit de Nederlandse maatschappij, waarin een kleine meerderheid (50,8 procent) zich rekent tot een religie (CBS, 2015). Waar 47,4 procent van de autochtone bevolking zich tot een godsdienst rekenende in 2014, rekende 79 procent van de niet-Westerse allochtonen zich tot een godsdienst (CBS, 2015). Religie kan daarbij van invloed zijn op de traditionele verdeling van genderrollen (Dildar, 2015). Daarom wordt verwacht dat naast etniciteit ook religiositeit een rol zal spelen in de opvoedingstaakverdeling.

Uit het jaarrapport integratie van het CBS (2014) komt naar voren dat niet-Westerse allochtonen gemiddeld lager opgeleid zijn dan autochtonen, ondanks dat ze een inhaalslag aan het maken zijn (CBS, 2014; Langenberg & Lautenbach, 2007). Tevens blijkt uit de emancipatiemonitor van 2014 dat vrouwen met een lager opleidingsniveau vaker stoppen met werken na de geboorte van hun eerste kind (Merens & van den Brakel, 2014). Dit kan de taakverdeling tussen man en vrouw beïnvloeden. Om deze reden wordt verwacht dat opleiding naast etniciteit invloed heeft op de opvoedingstaakverdeling tussen man en vrouw en zal daarom meegenomen worden in dit onderzoek.

Theorie

Het effect van etniciteit op opvoedingstaakverdeling

Middels het gebruik van Hofstedes dimensies (1991) zal worden getracht eventuele verschillen tussen etniciteit en verdeling van opvoedingstaken te verklaren. Hofstede (1991) maakt onderscheid tussen dimensies waarin samenlevingen kunnen verschillen. In dit onderzoek zullen drie dimensies gebruikt worden, namelijk: machtsafstand, femininiteit & masculiniteit, individualistisch & collectivistisch. Met machtsafstand wordt de mate bedoeld waarin ongelijke verdeling in de maatschappij geaccepteerd wordt (Hofstede, 1991; 1998; van de Vijver, 2007). Dit kan tussen bevolkingsgroepen zijn, maar ook de taakverdeling tussen man en vrouw. Met een maximale machtsafstand wordt in dit onderzoek het accepteren van een volledig ongelijke taakverdeling tussen man en vrouw bedoeld. Er wordt van minder machtige individuen verwacht dat zij afhankelijk zijn van machtigere individuen. Met een minimale machtsafstand wordt onder andere het accepteren van een volledig gelijke taakverdeling bedoeld en wordt er volledige interdependentie van beide partijen verwacht.

Eveneens kan er onderscheid gemaakt worden tussen masculiene en feminiene samenlevingen. Een masculiene samenleving wordt gekenmerkt door de assertieve en competitieve rol die mannen op zich nemen en hun focus op materieel succes, terwijl vrouwen de huishoudelijke taken op zich nemen en voor de kinderen zorgen. Dit wordt ook wel het traditionele familiemodel genoemd (Hofstede, 2001; van de Vijver, 2007). Onder het traditionele familiemodel wordt verstaan dat vrouwen voornamelijk de intensieve huishoudelijke taken volbrengen (wassen, strijken, koken, zorgen voor de kinderen, en dergelijke) en mannen meer gericht zijn op de eenvoudige huishoudelijke taken en vrijwillige huishoudelijke klussen uitvoeren (Bianchi, Milkie, Sayer & Robinson, 2000). Daarbij neemt de vrouw de meeste opvoedingstaken op zich, waar de man nauwelijks opvoedingstaken op zich neemt, tenzij buitenshuis (brengen naar de sportclub) of als het gaat om straffen (Pels & Vollebergh, 2006). In een feminiene samenleving zijn beide seksen evenveel gefocust op het materiele en het niet-materiële voorzieningen. In samenlevingen waarin de genderrollen duidelijk gescheiden zijn (masculiene samenleving) wordt een maximale machtsafstand meestal meer geaccepteerd (Best & Williams, 1994; van de Vijver, 2007). Feminiene samenlevingen daarentegen tolereren een maximale machtsafstand niet.

Hofstede, Hofstede & Minkhov (1991) geven een definitie van individualistische samenlevingen en collectivistische samenlevingen. Kenmerkend voor een collectivistische samenleving is dat individuen sterk geïntegreerd zijn in hechte groepen. Van de individuen in deze groepen wordt loyaliteit verwacht aan de groep in ruil voor veiligheid en geborgenheid. Het belang van de groep gaat voor het individu. In een individualistische samenleving zijn de banden tussen individuen velen maler losser dan in een collectivistische samenleving. Binnen

dit soort samenlevingen zijn individuen meer gericht op de verzorging van zichzelf en directe familie (Hofstede et al., 1991). Samenlevingen waarin een maximale machtsafstand wordt geaccepteerd zijn vaker collectivistisch. Samenlevingen waarin een maximale machtsafstand niet wordt geaccepteerd, zijn vaker individualistisch (Hofstede et al., 1991).

Niet-Westerse allochtonen in Nederland komen veelal uit collectivistische culturen waar vooral traditionele normen en waarden gelden (Eldering, 2006). Nederland wordt daarentegen sterk geïdentificeerd met een individualistische samenleving (Eldering, 2006) en met een feminie samenleving (Hofstede, 2001). Uit het onderzoek van van de Vijver (2007) komt naar voren dat niet-Westerse allochtonen lager scoren op femininiteit en hoger op acceptatie van machtsafstand dan autochtonen in Nederland.

Om twee redenen is de verwachting dat de opvoedingstaakverdeling onder niet-Westerse allochtonen traditioneler is dan die van autochtone huishoudens. Ten eerste zijn Turkse en Marokkaanse gezinnen van oudsher geworteld in een masculiene cultuur. Ten tweede vinden zij hun oorsprong in een meer collectivistische leefwijze (Eldering, 2006; Keuzenkamp & Oudhof, 2000; Pels, 2000). Deze twee factoren vergroten de kans dat machtsafstand geaccepteerd wordt en dus dat de vrouw een traditioneel grotere rol heeft bij de opvoedingstaken dan de man. De eerste hypothese luidt daarom als volgt:

H1: 'Niet-Westerse allochtonen hebben een traditionelere opvoedingstaakverdeling dan autochtonen.'

Hofstedes onderzoek met zijn dimensies zijn tot op heden nog steeds van toepassing (Beugelsdijk, 2015). Uit onderzoek blijkt dat samenlevingen over het algemeen meer individualistisch geworden zijn, maar dat ze zich wat betreft individualiteit nog hetzelfde ten opzichte van elkaar verhouden. Hiermee zijn de dimensies van Hofstede relevant gebleven (Beugelsdijk, 2015).

Het effect van religiositeit en opleiding op opvoedingstaakverdeling

Religiositeit

Het blijkt dat niet-Westerse allochtonen vaker religieus zijn dan autochtonen (CBS, 2009) en dat religie zorgt voor een traditionelere houding ten opzichte van genderrollen (Dildar, 2015). Derhalve wordt er naast etniciteit ook een effect verwacht van de mate van religiositeit op opvoedingstaakverdeling.

In dit onderzoek wordt geen onderscheid gemaakt tussen religieuze stromingen, maar of de mate van religiositeit aanzet tot een sterker traditionele verdeling van opvoedingstaken. Dit omdat de interesse niet ligt bij de verscheidene religieuze stromingen, maar bij de mate van religiositeit. Zo wordt het probleem van overlap tussen religieuze stromingen en etniciteit ontweken, en kan er een algemene uitspraak gedaan worden over het effect van religie op opvoedingstaakverdeling.

Er wordt verondersteld dat religieuze participatie tot bepaalde attitudes leidt over de rolverdeling van mannen en vrouwen (Brinkerhoff & MacKie, 1985; Dildar, 2015). Een van deze attitudes is dat er een afgesproken taakverdeling is tussen man en vrouw. Dit houdt in dat er een grote machtsafstand is en dat deze wordt geaccepteerd. Cunningham (2001) stelt dat hoge religieuze participatie van ouders kan zorgen voor minder egalitaire attitudes tegenover genderspecialisatie in een gezin. Uit dit onderzoek komt tevens naar voren dat mensen met een hoge religieuze participatie zich niet lijken te storen aan een ongelijke verdeling; een maximale machtsafstand.

De verwachting van dit onderzoek is dat naarmate een individu meer religieus is, een individu een maximale machtsafstand, waarin de verdeling tussen de taken niet gelijk verdeeld is, eerder zal accepteren. Dit valt onder een traditionele opvoedingstaakverdeling, daarom luidt de hypothese als volgt:

H2: 'Religieuzere mensen hebben een traditionelere opvoedingstaakverdeling dan minder religieuze mensen.'

Opleiding

Nederland is een vooraanstaande kenniseconomie. Het World Economic Forum zet Nederland in de top drie van de 140 landen wereldwijd als het gaat om de invloed van hoger onderwijs op welvaart en bloei (“Scienceguide”, 2016). Opleiding zorgt niet alleen voor een hogere sociale economische status, maar ook voor de ontwikkeling van moderne opvattingen (Dagevos & Gijsberts, 2007), namelijk het streven naar zo veel mogelijk gelijkheid; het accepteren van slechts een minimale machtsafstand. Er wordt verwacht dat de hoger opgeleiden zullen verschillen van de lager opgeleiden, waarbij lager opgeleiden een grotere machtsafstand eerder zullen accepteren dan hoger opgeleiden.

Uit eerder onderzoek blijkt dat in zowel Westerse als niet-Westerse landen opleiding, met name voor vrouwen, een belangrijk mechanisme is om een voorkeur voor gendergelijkheid te hebben (Mason, Czajka, Arber 1976; van de Vijver, 2007; Yount, 2005). Voor zowel mannen als vrouwen geldt dat wanneer zij hoger opgeleid zijn, dit leidt tot een sterkere neiging om mee te helpen in het huishouden of een gelijkere verdeling te hebben van de huishoudelijke taken (Bianchi et al., 2000). Scheve verdelingen tussen mannen en vrouwen worden geminimaliseerd. In de emancipatiemonitor (Merens & van den Brakel, 2014) wordt daarnaast geconstateerd dat vrouwen met een lagere opleiding vaker stoppen met werken na de geboorte van het eerste kind dan vrouwen met een hogere opleiding. Dit is conform het traditionele familiemodel. Er wordt daarom verwacht dat wanneer iemand een lagere opleiding heeft genoten, deze persoon vaker geneigd is een maximale machtsafstand te accepteren en een traditionelere opvoedings-taakverdeling zal hanteren. Daarom luidt de derde hypothese:

H3: ‘Mensen met een lager opleidingsniveau hebben een traditionelere opvoedingstaakverdeling dan hoger opgeleiden.’

Methode

De dataset die gebruikt wordt is de Nederlandse levensloop studie (NELLS) die zich richt op de sociaal-culturele positie van Turkse, Marokkaanse groeperingen in vergelijking met de autochtone bevolking. De onderwerpen die in de NELLS naar voren komen zijn onder andere onderwijs, werk en vrije tijd, familie en vrienden, hobby's en sport, televisie en internet, partner, gezin en kinderen, woonsituatie en buurt, clubs en verenigingen (de Graaf, Kalmijn Kraaykamp, Monden, 2010).

Design en procedure

De Nederlandse Levensloop Studie is een longitudinale panelstudie met twee waves. Er wordt gebruik gemaakt van de eerste wave die gehouden is in 2009. Hiervan waren 1164 respondenten van Marokkaanse komaf, 1137 respondenten Turks en 2556 autochtone respondenten. In de data is een oververtegenwoordiging van niet-Westerse allochtonen. Dit is gerealiseerd door middel van het selecteren van bevolkingsregisters van 35 gemeentes en hier willekeurig steekproeven van te trekken in drie groepen respondenten: respondenten met een Marokkaanse afkomst, Turkse afkomst en een groep overig, bestaande uit voornamelijk autochtonen (maar ook respondenten met een andere etnische achtergrond). Alle respondenten zijn tussen de vijftien en vijfenveertig jaar oud (de Graaf et al, 2010).

In wave een was er een responspercentage van 52 procent. Toegespitst op etniciteit was dit 50 procent bij de respondenten van Turkse afkomst, 46 procent voor de respondenten van Marokkaanse afkomst en 56 procent voor de overige groep (de Graaf et al, 2010; de Graaf et al, 2011).

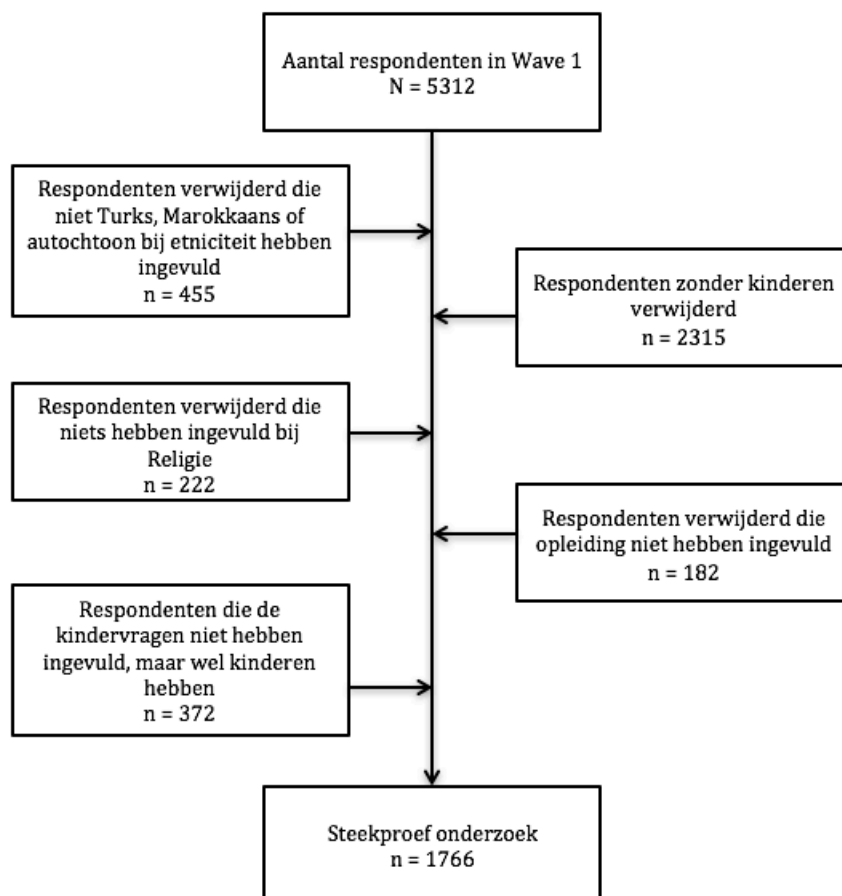
Het praktiseren van de eerste wave van de NELLS studie is gedaan door Intomart Gfk te Hilversum. Het veldonderzoek startte in december 2008 en eindigde in 2010. In deze panelstudie is gebruik gemaakt van twee verschillende ondervragingsmethoden, namelijk face-to-face interviews (CAPI) en een vragenlijst die door de respondenten zelf op papier of via internet ingevuld kon worden (CASI). De face-to-face interviews waren voornamelijk gefocust op de socio-economische en socio-demografische achtergrond van de respondent. Via de self-completion enquêtes konden de respondenten op papier of via internet vragen over gevoeligere onderwerpen beantwoorden zoals; attitudes, waarden en normen, vermogen en sociale integratie (De Graaf et al, 2010). Zo werd getracht sociaal wenselijke antwoorden te vermijden. De enquêtes konden in meerdere talen geleverd worden. De face-to-face interviews waren echter geheel in het Nederlands. Wanneer er problemen optraden op taalgebied werd er hulp door familieleden geboden. Er is in enkele gevallen sprake van

weigeringen van de face-to-face interviews geweest vanwege een taalbarrière (De Graaf et al., 2010).

Sample

Uit schema één is te zien hoe tot een steekproefgrootte van 1766 is gekomen. De ruwe dataset bevatte meer dan 5000 respondenten (N=5312). Hiervan zijn de respondenten die een andere etniciteit dan Turks, Marokkaans of Nederlands hebben verwijderd, omdat deze respondenten niet tot de beoogde onderzoekspopulatie horen. Vervolgens zijn respondenten zonder kinderen uit de dataset verwijderd omdat er immers naar de opvoedingstaakverdeling wordt gekeken. Aangezien gesteld wordt dat religie invloed heeft op opvoedingstaakverdeling, zijn respondenten die geen antwoord hebben gegeven op de vraag naar religiositeit uit de dataset gehaald. Vervolgens zijn de respondenten zonder gegevens op opleiding om dezelfde reden uit de dataset gehaald. Tot slot zijn de respondenten met kinderen die de opvoedingstaakverdelingstellingen niet beantwoord hebben verwijderd. Zodoende blijven er 1766 respondenten over voor de steekproef. In schema één is weergegeven hoe de steekproefgrootte tot stand is gekomen.

Schema 1. Schematische weergave van steekproefgrootte.

Afhankelijke variabele

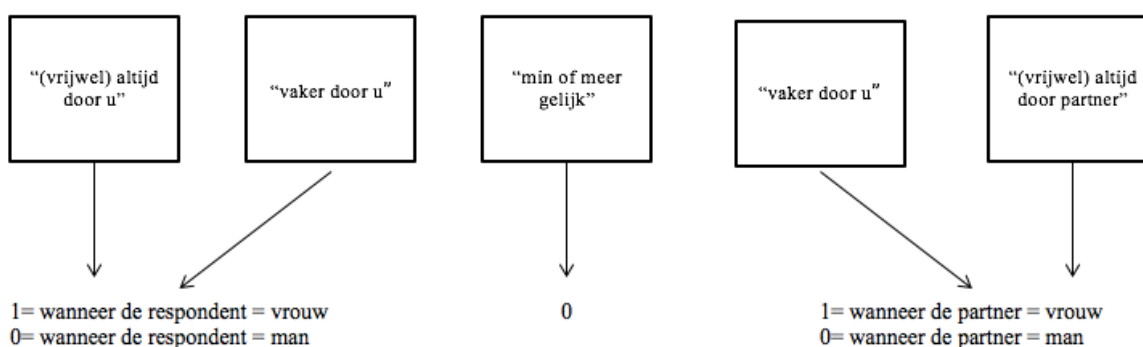
Opvoedingstaakverdeling:

In de NELLS wordt gevraagd hoeveel nog levende kinderen de respondent heeft. Als de respondent kinderen in de leeftijd van vijf en twaalf jaar oud had werden hier vragen over de opvoedingstaakverdeling gesteld. Had de respondent meerdere kinderen tussen de vijf en twaalf jaar oud, dan werd er naar het eerst-jarige kind gevraagd (de Graaf et al, 2010). Als de respondent kinderen in de leeftijd van nul tot vier jaar oud had, werden eveneens vragen over de opvoedingstaakverdeling gesteld. Als de respondent meerdere kinderen tussen de nul en vier jaar oud had werd er weer naar het eerst-jarige kind gevraagd (de Graaf et al, 2010). Bij het kind tussen de vijf en twaalf jaar oud werd een extra vraag gesteld. Als de respondenten kinderen hadden in beide leeftijdscategorieën werden de vragen naar opvoedingstaakverdeling voor beide kinderen gesteld. Daarbij werden deze vragen alleen gesteld als de partner bij de respondent in huis woonde.

Opvoedingstaakverdeling werd onderzocht middels de volgende vraag: *“Hoe regelen u en uw partner de opvoeding en de verzorging van dit kind? Kunt u van elk van de volgende zaken aangeven wie dit vaker doet, u of uw partner?”*. De stellingen waren; “kind naar bed brengen, 's nachts uit bed gaan, helpen aankleden, opstaan”, “kind wassen, lichamelijke verzorging”, “thuis blijven bij ziekte van kind, naar de dokter gaan”, “naar de crèche brengen/ophalen”. Hierop konden de respondenten aangeven door wie de taak werd gedaan middels de volgende opties: “(vrijwel) altijd door u”, “vaker door u”, “min of meer gelijk”, “vaker door partner”, “(vrijwel) altijd door partner”, “niet van toepassing (iemand anders doet dit altijd)”. Bij het kind tussen de vijf en twaalf jaar werd de extra stelling: “Naar sport of vereniging brengen” gegeven. Deze is echter niet geanalyseerd omdat deze stelling niet voor iedereen zou gelden omdat niet elk kind naar een sport of vereniging gebracht moet worden, hier wordt ook geen onderscheid tussen gemaakt in dit onderzoek. Tevens is deze vraag alleen gesteld aan ouders met kinderen boven de vijf jaar oud, waar er geen soortgelijke vraag is voor de ouders met kinderen jonger dan vijf jaar oud.

De factoren zijn gekoppeld aan de sekse van de respondent en samengenomen tot een dummy variabele waarin 0 modern is en 1 traditioneel. In schema twee wordt weergegeven welke antwoordcategorie aan welke nieuwe variabele wordt gekoppeld.

Schema 2. Schematische weergave van de mate van de opvoedingstaakverdeling verschillend voor man en vrouw

De categorieën worden ingedeeld als traditionele opvoedingstaakverdeling (1) of als moderne opvoedingstaakverdeling (0). De variabele is zo ingedeeld dat wanneer een vrouwelijke respondent invult: "(vrijwel) altijd door u" of "vaker door u" als antwoordcategorie, dit gezien wordt als een traditionele opvoedingstaakverdeling. Wanneer de respondent man is, en de antwoord categorie "(vrijwel) altijd door u" of "vaker door u" in heeft gevuld zal dit gezien worden als een moderne opvoedingstaakverdeling. Dit is omgedraaid wanneer een vrouwelijke respondent invult dat de opvoedingstaken: "vaker door partner" of "(vrijwel) altijd door partner" worden uitgevoerd. Dit zal gezien worden als een moderne opvoedingstaakverdeling. Als een man "vaker door partner" of "(vrijwel) altijd door partner" invult zal dit beschouwd worden als een traditionele opvoedingstaakverdeling. De antwoord categorie "min of meer gelijk" geeft aan dat de opvoedingstaakverdeling gelijk is voor zowel man als vrouw, dit wordt als een moderne opvoedingstaakverdeling beschouwt. De woordcategorie "niet van toepassing (iemand anders doet dit altijd)" wordt niet meegenomen in de analyse, omdat in dit geval niet duidelijk is wie de opvoedingstaken op zich neemt.

Voor de variabele opvoedingstaakverdeling is er een Cronbach's Alpha test gedaan over de items die samen opvoedingstaakverdeling vormen. De Cronbach's Alpha = ,880, dit wordt gezien als voldoende voor de betrouwbaarheidsschaal.

Onafhankelijke variabelen

Etniciteit

In de NELLS data wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende herkomstgroepen van de respondenten. Eveneens wordt onderscheid gemaakt tussen eerste generatie en tweede generatie allochtonen. De respondenten waarvan de ouders en zichzelf in het buitenland zijn geboren worden gezien als eerste generatie allochtonen. Als de respondent zelf niet maar een of beide ouders in het buitenland zijn geboren wordt deze als een tweede generatie allochtoon

gezien. De herkomst van de respondent wordt bepaald door de herkomst van de moeder als beide ouders in het buitenland zijn geboren. Als de moeder in Nederland is geboren maar de vader niet, wordt de herkomst van de respondent bepaald door het land van herkomst van de vader. Als beide ouders in Nederland geboren zijn, dan wordt de respondent gezien als Nederlands, hierbij maakt het niet uit of de respondent zelf in het buitenland is geboren. Deze classificatie is gebaseerd op de definitie die het Centraal bureau van de Statistiek gebruikt (de Graaf et al., 2010).

Dit onderzoek legt zijn focus op de verschillen tussen Turkse en Marokkaanse groeperingen en de autochtonen. Daarom is er een variabele aangemaakt voor niet-Westerse allochtonen (0) en autochtonen (1), waarin de Nederlandse respondenten onder autochtonen vallen en de eerste en tweede generatie Turkse en Marokkaanse respondenten onder niet-Westerse allochtonen.

Religiositeit

Religiositeit wordt gemeten aan de hand van hoe belangrijk het geloof voor de respondent persoonlijk is, waarin de respondent de volgende antwoordcategorieën heeft: “heel belangrijk”, “belangrijk”, “niet belangrijk, niet onbelangrijk”, “niet belangrijk”, “helemaal niet belangrijk”. Aan de hand van deze variabele wordt de mate van religiositeit bepaald. Naarmate iemand het geloof belangrijker vindt, zal de respondent hoger scoren op religiositeit. Deze variabele is omgevormd tot de variabele; ‘mate van religiositeit’, die een schaal heeft van lage religiositeit (1) tot hoge religiositeit (5).

Opleidingsniveau

De respondenten zijn gevraagd naar de hoogst voltooide opleiding. Wanneer zij onderwijs in het buitenland hebben gevolgd werd hen gevraagd om het meest vergelijkbare Nederlandse niveau aan te geven. In dit onderzoek is de data omgevormd naar dummy variabelen: laag opgeleid, middelbaar opgeleid en hoger opgeleid. De volgende antwoordcategorieën vallen onder laag opgeleid (1); “lagere school”, “lbo, vmbo-kb/bbl”, “mavo, vmbo-tl”, “buitenlandse opleiding, niet goed in te delen, lager onderwijs”. De volgende antwoordcategorieën vallen onder middelbaar opgeleid (2); “havo”, “vwo/gymnasium”, “mbo-kort (kmbo), primair onderwijs, bol/bbl niveau 1 of 2”, “mbo-tussen/lang (mbo), secundair/tertiair leerlingwezen, bol/bbl niveau 3 of 4”, “buitenlandse opleiding, niet goed in te delen, middelbaar onderwijs”. De volgende antwoord categorieën vallen onder hoog opgeleid (3); “hbo”, “universiteit (bachelor)”, “universiteit (master, doctoraal)”, “promotietraject”, “buitenlandse opleiding, niet goed in te delen, hoger onderwijs”.

Voor elke variabele is er een toets voor collineariteit gedaan. Er bleek geen sprake te zijn van collineariteit tussen de variabelen, daarom zijn alle variabelen meegenomen in de analyse (Allen, Bennett, & Heritage, 2010). In dit onderzoek wordt een alpha van .05 aangehouden om de hypothesen te toetsen.

Controlevariabelen

Als controlevariabelen in dit onderzoek zullen de demografische kenmerken sekse en leeftijd worden gebruikt. Hiermee wordt gepoogd alternatieve verklaringen uit te sluiten en wordt de traditie in de sociologische literatuur omtrent taakverdeling gevolgd. Er wordt verwacht dat leeftijd invloed zal hebben omdat er uit onderzoek blijkt dat de mate van genderongelijkheid varieert door de levensloop (Anxo et al., 2011; Kill, 2013). Er wordt gecontroleerd voor sekse omdat verwacht wordt dat mannen een traditionelere instelling hebben dan vrouwen in de Nederlandse maatschappij (Limonard, 2015).

Beschrijvende statistieken

De steekproef bevat iets meer vrouwen dan mannen, waar vrouwen gecodeerd zijn als 1 en mannen als 0. In de steekproef is de jongste leeftijd 18 jaar oud, en de oudste respondent is 47 jaar oud. De gemiddelde leeftijd van de steekproef respondenten is 36. De verdeling van niet-Westerse allochtonen versus autochtonen is in de data vrij gelijk verdeeld, waarin niet-Westerse allochtoon 0 is en autochtoon 1 is. Hieruit blijkt dat de steekproefpopulatie iets meer autochtone respondenten bevat dan Turkse en Marokkaanse respondenten. De steekproefpopulatie noemt zichzelf gemiddeld genomen middelmatig religieus op een schaal van 1 tot 5. De steekproefpopulatie is gemiddeld middelbaar opgeleid. In tabel 1 worden de beschrijvende statistieken weergegeven.

Tabel 1. Beschrijvende statistieken n=1766.

	Gemiddelde	Standaard Deviatie	Minimum	Maximum
Etniciteit	0,536		0	1
Religiositeit	3,563	1,394	1	5
Opleidingsniveau	1,976	0,753	1	3
Leeftijd	36,12	5,504	18	47
Sekse	0,544		0	1

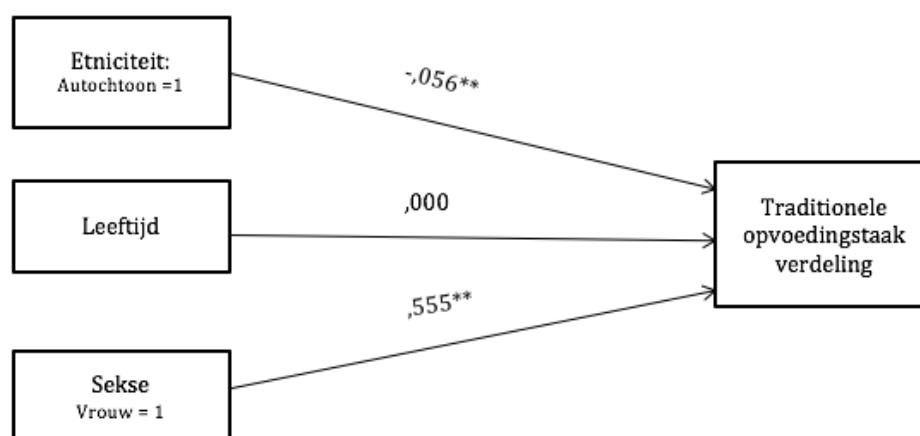
Bron: 'Nederlandse levensloop studie 2010'

Resultaten

In dit onderzoek is gebruikt gemaakt van een lineaire multiple regressieanalyse. Er zijn drie modellen gevormd. Het eerste model toetst of er een verband is tussen etniciteit en opvoedingstaakverdeling, gecontroleerd voor sekse en leeftijd. Het tweede model toets naast etniciteit of religiositeit invloed heeft op de verdeling van opvoedingstaken. In model drie wordt opleiding toegevoegd.

In het eerste model wordt het directe effect van etniciteit, niet-Westerse allochtoon versus autochtoon, en opvoedingstaakverdeling getoetst, gecontroleerd voor sekse en leeftijd. Dit model blijkt significant te zijn ($F = (516,979)$; $p < .001$). De verklaarde variantie van model één is 46,8 procent ($R^2 = .468$). Uit de resultaten blijkt dat etniciteit een negatief significant effect heeft op opvoedingstaakverdeling ($B = -.056$; $t = -3,881$; $p < .001/2$). Het blijkt dat autochtonen ‘moderner’ scoren dan niet-Westerse allochtonen op opvoedingstaakverdeling. Leeftijd heeft geen significant effect op opvoedingstaakverdeling ($B = .000$; $t = .155$; $p = .877$). Sekse heeft een positief significant effect op opvoedingstaakverdeling ($B = .551$; $t = 38,212$; $p < .001$). Dit betekent dat een vrouwelijk respondent traditioneler scoort op opvoedingstaakverdeling dan een mannelijke respondent.

Model 1. Effect van etniciteit, leeftijd en sekse op de traditionele opvoedingstaakverdeling.

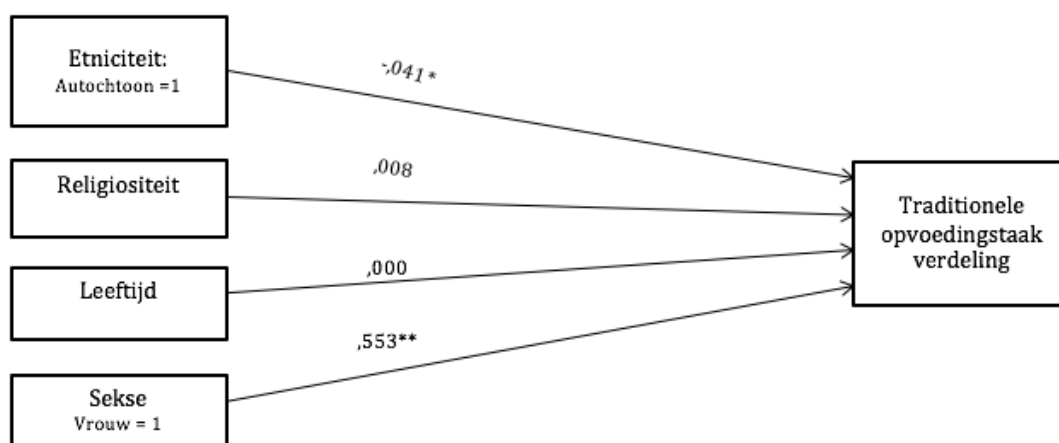

Note* = $p < .01$ ** = $p < .001$

In model twee is de variabele religiositeit toegevoegd. Model twee is significant ($F = 388,267$; $p < .001$). De verklaarde variantie van model twee is 46,9 procent ($R^2 = 0,469$) wat betekent dat de verklaarde variantie met 0,01 procent stijgt, echter deze is niet significant ($\Delta R^2 = 0,000$; $\Delta F^2 = 1,602$; $p = .206$). Etniciteit heeft in dit model een significant effect op opvoedingstaakverdeling ($B = -.041$; $t = -2,201$; $p = .028/2$). Religie heeft geen significant effect op de mate van traditionele opvoedingstaakverdeling ($B = .008$; $t = 1,266$; $p = .206/2$).

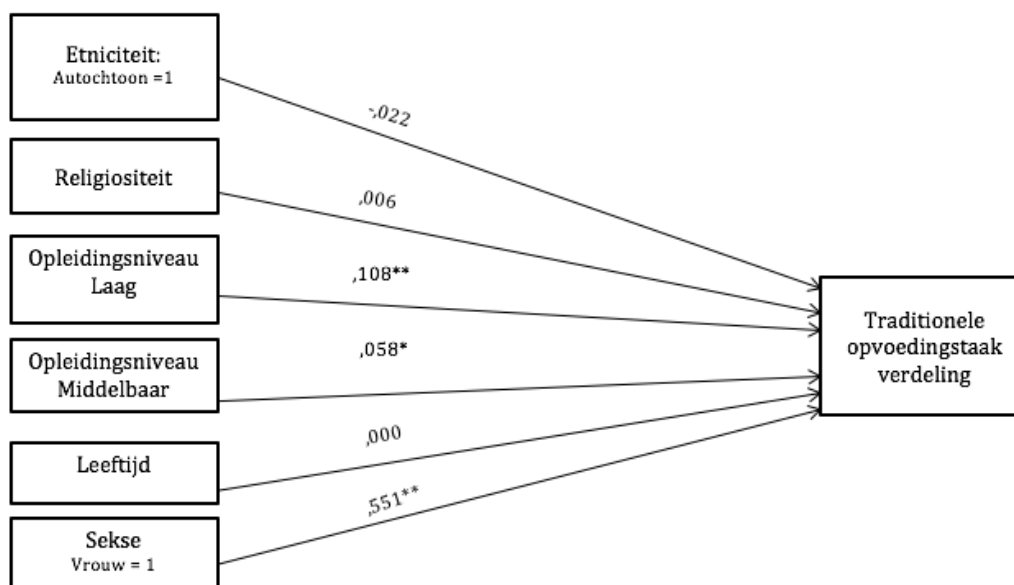
Model 2. Effect van etniciteit, religiositeit, leeftijd en sekse op de traditionele opvoedingstaakverdeling.

Note* = $p < .01$ ** = $p < .001$

In model drie is de variabele opleiding toegevoegd model drie is significant ($F=268,492$; $p<.001$). De verklaarde variantie van model drie is 47,8 procent ($R^2=0,478$) wat betekent dat de verklaarde variantie met 1 procent stijgt ten opzichte van model één en twee ($\Delta R^2= 0,009$; $\Delta F^2 =15,847$; $p<.001$). Etniciteit blijkt geen significant effect meer te hebben op opvoedingstaakverdeling ($B=-,022$; $t= -1,191$; $p=.234/2$). Opleiding heeft een significant effect op de mate van traditionele opvoedingstaakverdeling. Een laag opleidingsniveau heeft tegenover een hoog opleidingsniveau een positief significant effect op de mate van traditionele opvoedingstaakverdeling ($B=,108$; $t=5,626$; $p<.001/2$). Dit betekent dat lager opgeleiden een hogere mate van traditionele opvoedingstaakverdeling hanteren dan hoger opgeleiden. Middelbaar opgeleide respondenten hebben een significant positief effect ten opzichte van hoogopgeleide respondenten op de mate van traditionele opvoedingstaakverdeling ($B=,058$; $t=3,359$; $p=.001/2$). Dit houdt in dat een middelbaar opleidingsniveau een hogere mate van traditionele opvoedingstaakverdeling zal hebben dan hoger opgeleiden. Een middelbaar opleidingsniveau heeft een negatief significant effect op de mate van traditionele opvoedingstaakverdeling ten opzichte van een laag opleidingsniveau ($B=-,050$; $t=-2,958$; $p=.003/2$). Dit betekent dat een middelbaar opgeleide lager zal scoren op de mate van traditionele opvoedingstaakverdeling dan lager opgeleiden. Naarmate een individu hoger opgeleid is, zal een individu lager scoren op de mate van traditionele opvoedingstaakverdeling. Hoe lager iemand opgeleid is, hoe traditioneler de opvoedingstaakverdeling.

Model 3. Effect van etniciteit, opleidingsniveau, religiositeit, leeftijd en sekse op de traditionele opvoedingstaakverdeling.

Note* = $p < .01$ ** = $p < .001$

Aan de hand van model drie is het effect van etniciteit dat gevonden is in model één vervallen. Hypothese één wordt verworpen. Voor religie is in zowel model twee als drie geen significant effect gevonden. Hypothese twee wordt verworpen. Middels model drie is er een positief significant effect gevonden voor opleiding. Hypothese drie wordt bevestigd. In tabel twee worden de drie modellen van de regressievergelijking weergegeven.

Tabel 2. Regressieanalyse: etniciteit, leeftijd, sekse, religiositeit en opleidingsniveau op traditionele.

	Model 1		Model 2		Model 3	
	B	SE	B	SE	B	SE
Etniciteit	-,056**	,014	-,041*	,019	-,022	,019
Religiositeit			,008	,007	,006	,007
Opleidingsniveau						
Hoog is ref.						
Laag					,108**	,019
Middelbaar					,058*	,017
Leeftijd	,000	,001	,000	,001	,000	,001
Sekse	,555**	,014	,553**	,015	,551**	,014
R ²	,468**		,469		,478**	

Opvoedingstaakverdeling n=1766

Note: * $p < .01$ ** $p < .001$

Conclusie & Discussie

Met dit onderzoek is getracht meer inzicht te geven op het gebied van familiesystemen en (on)gelijke verdeling van opvoedingstaken tussen niet-Westerse allochtonen en autochtonen en hoe eventuele verschillen verklaard kunnen worden. Familiesystemen en de invloed van de positie van de vrouw daarin spelen een belangrijke rol in het ontwikkelen van politieke ideologie en democratie (Dilli, 2015). Genderongelijkheid heeft volgens Dilli (2015) een negatieve invloed op de economie. Middels etniciteit is geprobeerd het verschil in opvoedingstaken te verklaren. Naast etniciteit zijn religiositeit en opleidingsniveau onderzocht om verdere verklaringen te kunnen geven. De hoofdvraag in dit onderzoek luidt: *'In hoeverre is er een verschil tussen niet-Westerse allochtonen en autochtonen in de verdeling van opvoedingstaken, en hoe kan dit worden verklaard?'*

De eerste hypothese, namelijk dat niet-Westerse allochtonen een traditionelere opvoedingstaakverdeling hebben dan autochtonen, is verworpen. Uit de resultaten blijkt dat de invloed van etniciteit verdwijnt wanneer de invloed van opleiding wordt onderzocht. De theorie van Elderling (2006), waarin gesteld wordt dat niet-Westerse allochtonen meer zijn ingebed in wat Hofstede masculiene en collectivistische samenlevingen noemt en dat zij volgens Hofstede (1991) eerder een maximale machtsafstand zouden accepteren, gaat dus niet op. Enerzijds bestaat een waarneembaar verschil tussen de opvoedingstaakverdeling van autochtonen en niet-Westerse allochtonen. De opvoedingstaken zijn over het algemeen moderner verdeeld bij autochtonen. Anderzijds is gebleken dat wanneer opleidingsniveau wordt meegenomen, het etnische verschil tussen autochtonen en niet-Westerse allochtonen een schijnverband blijkt te zijn.

De tweede hypothese die werd onderzocht, namelijk dat religieuzere mensen een traditionelere opvoedingstaakverdeling hebben, is eveneens verworpen. Religiositeit heeft geen invloed op de opvoedingstaakverdeling. Dit komt echter niet overeen met de bevindingen van Cunningham (2001), Brinkerhoff & MacKie (1985) en Dildar (2015) over de in dit onderzoek veronderstelde invloed van religiositeit op opvoedingstaakverdeling. Ondanks dat er geen invloed voor religiositeit is gevonden, verandert religiositeit de invloed van etniciteit licht. Etniciteit blijft na het meenemen van religiositeit een verklarende invloed hebben op de verdeling van opvoedingstaken.

Tot slot is de invloed van opleidingsniveau ten opzichte van opvoedingstaakverdeling onderzocht middels de derde hypothese dat mensen met een lager opleidingsniveau een traditionelere opvoedingstaakverdeling hebben. Deze hypothese is bevestigd. Bij lager opgeleiden is het traditionele familiemodel en het accepteren van een maximale machtsafstand van Hofstede eerder terug te zien dan bij hoge opgeleiden (Hofstede, 1991).

Het hebben van een hogere opleiding zorgt voor modernere opvattingen (Dagevos & Gijsberts, 2007), het zo veel mogelijk accepteren van een minimale machtsafstand (Hofstede, 1991) en het streven naar gelijke verdeling tussen seksen en gendergelijkheid (Mason et al, 1976, van de Vijver, 2007). Dit sluit tevens aan bij het onderzoek van Bianchi et al (2000), waarin gesteld wordt dat hoger opgeleide individuen eerder de neiging hebben mee te helpen in het huishouden. Dat uit zich in dit onderzoek door een egalitaire opvoedingstaakverdeling tussen man en vrouw.

Pas na het toevoegen van opleidingsniveau werd duidelijk dat etniciteit geen bepalende invloed heeft. Religiositeit blijft eveneens geen invloed uitoefenen op de opvoedingstaakverdeling. Deze uitkomst komt overeen met Yount (2005), die stelt dat opleiding een belangrijk mechanisme is voor de voorkeur van gendergelijkheid in zowel Westerse als niet-Westerse landen.

Ter beantwoording van de hoofdvraag kan worden geconcludeerd dat er in eerste instantie een verschil is tussen niet-Westerse allochtonen en autochtonen in opvoedingstaakverdeling. Dit impliceert echter een schijnverband dat beïnvloed wordt door opleidingsniveau. Dit houdt in dat het opleidingsniveau van een individu de verklaring is voor de verdeling van opvoedingstaken. Hoe lager het opleidingsniveau, hoe traditioneler de verdeling van opvoedingstaken zal zijn. Religiositeit is echter geen verklaring voor de verdeling van opvoedingstaken.

Het hebben van een Turkse, Marokkaanse of Nederlandse etniciteit heeft geen invloed op de traditionele opvoedingstaakverdeling. Na het onderzoeken van opleidingsniveau werd duidelijk dat de invloed van etniciteit in zijn geheel verdwijnt. Het hebben van een laag opleidingsniveau leidt ertoe dat de opvoedingstaken traditioneler verdeeld zijn dan wanneer een individu een hoog opleidingsniveau heeft. Dat er in eerste instantie een invloed waarneembaar was van etniciteit en vervolgens door toevoeging van opleiding deze invloed verdwijnt, valt te verklaren doordat niet-Westerse allochtonen gemiddeld lager opgeleid zijn dan autochtonen (Langenberg & Lautenbach, 2007). Op basis van deze resultaten is een suggestie voor verdere beleidsontwikkeling om laagopgeleiden te stimuleren zich verder te ontwikkelen. Naarmate het niveau van opleiding zal toe nemen, zal dit de moderne houding verder ontwikkelen en het streven naar seksegelijkheid en gelijkheid wat betreft de verdeling van opvoedingstaken bevorderen in de samenleving.

Dit onderzoek kent een aantal beperkingen. Dit rechtvaardigt echter de onderstaande suggesties voor verder onderzoek. Tegen de verwachting in is er wat betreft etniciteit geen invloed gevonden voor de verdeling van opvoedingstaken. Dit kan mogelijk verklaard worden doordat Turkse en Marokkaanse respondenten samen zijn gevoegd, terwijl dit twee

bevolkingsgroepen zijn die uiteenlopende gebruiken en ideeën kunnen hebben. Er is tevens geen rekening gehouden met een eventuele dubbele nationaliteit van een respondent. In de NELLS is niet expliciet gevraagd naar de dubbele nationaliteit van een ondervraagde. Daardoor zijn deze respondenten ingedeeld naar de afkomst van hun ouders. De nationaliteit waar de respondent zich het meeste mee verbonden voelt is om deze reden niet te achterhalen, terwijl dit invloed kan hebben op de normen en waarden en dus mogelijk op de opvoedingstaakverdeling die de respondent voorstaat. Een limitatie van de NELLS is dat er geen gekoppelde respondenten in zitten. Het is hierdoor complex weer te geven hoe de structuur van gezinnen daadwerkelijk is. Met gekoppelde respondenten is tevens te controleren of respondenten de daadwerkelijke verdeling van opvoedingstaken invullen. Het kan zijn dat mannen en vrouwen een ander referentiekader hebben van hoeveel zij doen in opvoedingstaken. Ze kunnen denken dat zij meer of minder doen, terwijl dit in werkelijkheid niet zo is. Een ander gegeven waar niet naar wordt gevraagd is het geslacht en geaardheid van de partner. Een suggestie voor toekomstig onderzoek zou zijn om de verdeling van opvoedingstaken tussen gekoppelde respondenten met mogelijk dezelfde geaardheid te onderzoeken. Waar mogelijk zou het interessant zijn religie en etniciteit van deze respondenten mee te nemen. Uit dit onderzoek blijkt dat naast opleidingsniveau ook sekse invloed heeft op opvoedingstaakverdelingen. Het onderzoeken van de invloed van sekse in combinatie met opleidingsniveau zou verdere verklaringen voor de opvoedtaakverdeling kunnen geven.

Bij de vragen naar het kind is niet gevraagd naar het geslacht van het kind. De verdeling van opvoedingstaken kunnen hierdoor een andere uitkomst hebben. Mannen nemen bijvoorbeeld meer opvoedingstaken op zich wanneer hun kind een jongen is en visa versa. Daarnaast zijn ouders uit de dataset gehaald die de vragen over het kind niet hebben ingevuld, terwijl zij wel aan hebben aangegeven kinderen te hebben. Dit kan komen doordat de kinderen eventueel zijn overleden of omdat er alleen is gevraagd naar kinderen tot twaalf jaar. Ouders met kinderen boven de twaalf jaar zullen de vragen wat betreft de verdeling van opvoedingstaken niet hebben ingevuld. Dit is eveneens interessant voor vervolgonderzoek, omdat het mogelijk is dat er een verschuiving plaats kan vinden in de verdeling van opvoedingstaken tussen man en vrouw wanneer het kind in de tienerjaren terecht komt.

Een mogelijke verklaring voor de uitkomst dat religiositeit geen invloed heeft op de opvoedingstaakverdeling kan zijn dat er in dit onderzoek niet naar religie op zich is gekeken en geen onderscheid in religie is gemaakt, maar naar hoe belangrijk religie voor een individu is. Wanneer er onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende religies kan dit tot andere uitkomsten en meer inzichten leiden tussen niet-Westerse allochtonen en autochtonen.

De uitkomsten in dit onderzoek belichten een aantal maatschappelijke vraagstukken. Ten eerste is de mate waarin een individu een traditionele opvoedingstaakverdeling heeft niet te verbinden aan zijn afkomst. Ten tweede geldt ditzelfde voor individuen in de mate waarin zij religie als belangrijk beschouwen. Ten derde stelt Dilli (2015) dat familiesystemen en daarin de positie van vrouwen positieve gevolgen voor de economie en samenleving kunnen hebben. Hierom is het voor toekomstig onderzoek interessant egalitaire verdeling binnen opvoedingstaken te stimuleren. Tot slot zijn niet-Westerse allochtonen gemiddeld lager opgeleid dan autochtonen (CBS, 2014) Het is daarom van belang om beleid en onderzoek meer te richten op het opleidingsniveau van laagopgeleiden vooral onder niet-Westerse allochtonen.

Literatuur

- Allen, P., Bennett, K., & Heritage, B. (2010). *SPSS Statistics version 18: A practical guide*. Cengage Learning Australia.
- Anxo, D., Mencarini, L., Pailhe, A., Solaz, A., Tanturri, M. L., & Flood, L. (2011). Gender Differences in Time Use over the Life Course in France, Italy, Sweden, and the Us. *Feminist Economics*, 17, 159-195.
- Best, D. L., & Williams, J. E. (1994). Masculinity/femininity in the self and ideal self descriptions of university students in fourteen countries. In A. M. Bouvy, F. J. R. van de Vijver, P. Boski, & P. Schmitz (Eds.), *Journeys into cross-cultural psychology Lisse, The Netherlands: Swets & Zeitlinger*, 297–306
- Beugelsdijk, S., Maseland, R., & Hoorn, A. (2015). Are Scores on Hofstede's Dimensions of National Culture Stable over Time? A Cohort Analysis. *Global Strategy Journal*, 5, 223-240.
- Bianchi, S. M., Milkie, M.A., Sayer, L.C., & Robinson, J.P. (2000). "Is Anyone Doing the Housework? Trends in the Gender Division of Household Labor." *Social Forces* 79, 191–22
- Blee, K.M., & Tickamyer, A.R. (1995). Racial differences in men's attitudes about women's gender roles. *Journal of Marriage and the Family*, 57, 21-30.
- Brinkerhoff, M. B., & MacKie, M. (1985). Religion and gender: A comparison of Canadian and American student attitudes. *Journal of Marriage and the Family*, 47, 415–429.
- Centraal Bureau van de Statistiek. (2009). *Religie aan het begin van de 21ste eeuw*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Centraal Bureau van de Statistiek. (2014). *Jaarrapport integratie 2014*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

- Centraal Bureau van de Statistiek, Schmeets, H., & Mensfoort, C. (2015). *Religieuze betrokkenheid van bevolkingsgroepen, 2010-2014*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Cunningham, M. (2001) The Influence of Parental Attitudes and Behaviors on Children's Attitudes Toward Gender and Household Labor in Early Adulthood. *J Marriage And Family*, 63, 111-122.
- De Graaf, M., Kalmijn, M., Kraaykamp, G., & Monden C. (2010). *Design and content of the Netherlands Longitudinal Lifecourse Study (NELLS)*. Research report. Tilburg University & Radboud University Nijmegen, Netherlands.
- De Graaf, M., Kalmijn, M., Kraaykamp, G., & Monden C. (2011). *Sociaal-culturele verschillen tussen Turken, Marokkanen en autochtonen: eerste resultaten van de Nederlandse LevensLoop Studie (NELLS)*. Centraal Bureau voor de Statistiek, Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum, Den Haag.
- Dagevos, J., & Gijsberts, M. (2007). *Jaarrapport Intergratie 2007*. Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.
- Dildar, Y. (2015). Patriarchal Norms, Religion, and Female Labor Supply: Evidence from Turkey. *World Development*, 76, 40-61.
- Dilli, S. D. (2015). *A Historical Perspective on Gender Inequality and Development in the World Economy, c. 1850-2000*.
- Eldering, L. (2006) *Cultuur en opvoeding: interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*. Vierde druk. Lemniscaat, Rotterdam.
- Hofstede, G. (1998). *Masculinity and femininity: The taboo dimension of national cultures*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences. Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (1991). *Cultures and organizations: Software of the mind* (Vol. 2). London: McGraw-Hill.

- Kil, T. (2013). Genderongelijkheid in de Verdeling van Huishoudelijk Werk in Comparatief en Levensloopperspectief. *Universiteit Antwerpen*.
- Langenberg H., Lautenbach H. (2007). *Beroepsniveau niet-Westerse allochtonen lager*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Limonard, S. A. (2015). 50 shades of modern. *Univertiteit Utrecht*
- Mason, K. O., Czajka, J. L., & Arber, S. (1976). Changes in U.S. women's sex-role attitudes, 1964–1974. *American Sociological Review*, 573-596..
- Merens, A., & van den Brakel, M. (2014). *Emancipatiemonitor 2014*. Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Pels, T. (2000). *Opvoeding en integratie* (Vol. 3). Uitgeverij Van Gorcum.
- Pels, T. & Vollebergh, W. (2006). Diversiteit in opvoeding en ontwikkeling. Een overzicht van recent onderzoek in Nederland. *Amsterdam, Aksant*.
- ScienceGuide. – *Nederland sterk terug als slim land*. (2016). *Scienceguide.nl*. Geraadpleegd op 21 April 2016, van <http://www.scienceguide.nl/201601/nederland-sterk-terug-als-slim-land.aspx>
- van de Vijver F. J. R. (2007). Cultural and Gender Differences in Gender-Role Beliefs, Sharing Household Task and Child-Care Responsibilities, and Well-Being Among Immigrants and Majority Members in The Netherlands. *Sex Roles*, 57,. 813-824.
- World Bank. (2011). World Development Report 2012: Gender equality and development, geraadpleegd op 7 mei van <http://econ.worldbank.org>.
- Yount, K. M. (2005). Women's family power and gender preference in Minya, Egypt. *Journal of Marriage and the Family*, 67, 410–428.